Načrt za ureditev motornega prometa na Cerkniškem jezeru

Koda projekta: LIFE TRSCA — LIFE22/NAT/SI/101114184

Naloga T.5.4

Cerknica, julij 2025

Projektni partnerji

Notranjski park | ZRC SAZU | DOPPS | Republika Slovenija Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano | Zavod Republike Slovenije za varstvo narave | Univerza v Ljubljani Biotehniška fakulteta

Sofinancer

Republika Slovenija Ministrstvo za naravne vire in prostor

Kolofon

Naslov dokumenta:
Načrt za ureditev motornega prometa na Cerkniškem jezeru

Organizacija in priprava dokumenta:
Notranjski regijski park
Tabor 42, 1380 Cerknica

Kontakt: info@notranjski-park.si

Podatki o financerjih:
Dokumentacija je nastala v okviru projekta **LIFE TRSCA — LIFE22/NAT/SI/101114184,** ki ga sofinancirata Evropska unija in Ministrstvo za naravne vire in prostor.

Dokument pripravil:

Dejvid Tratnik

Priporočeno citiranje:

Tratnik, D. (2025): Načrt za ureditev motornega prometa na Cerkniškem jezeru. Notranjski regijski park, Cerknica. 13 str.

Kazalo

1. Izhodišča 4
1.1 Habitatni tipi 6
1.2 Prostoživeče vrste 7
1.3 Invazivne vrste 7
2. Vplivi prometa na okolje 7
2.1 Stanje prometa in izhodišča za umirjanje prometa 8
3. Predlagan prometni režim 9
3.1 Upravljanje cest 11
4. Monitoring 12
5. Zaključek 13

Javni zavod Notranjski regijski park (v nadaljevanju NRP) na podlagi 3. odstavka 15. člena Odloka o Notranjskem regijskem parku (Uradni list RS, št. 75/02, 35/13) predlaga Občini Cerknica kot upravljavcu lokalne ceste št. 041031 (Dolenje Jezero – Laze) ter javne poti št. 542571 (Gorenje Jezero - Laze) delno omejitev njene uporabe za motorna vozila zaradi ogroženosti in prevelike obremenjenosti zavarovanega območja narave.

1. Izhodišča

Lokalna cesta št. 041031 (Dolenje Jezero – Laze) ter javna pot št. 542571 (Gorenje Jezero – Laze) predstavljata edini cestni povezavi čez poplavno območje presihajočega Cerkniškega jezera. Cesti sta ključni za dostop do kmetijskih zemljišč ter upravljanje z gozdovi v Javornikih. Omenjeni cesti sta v uporabi tudi pri obiskovalcih Cerkniškega jezera, katerih število se v zadnjih letih konstantno povečuje. Cesti se tako uporabljata za dostop do pohodniških in kolesarskih poti, ki so sicer speljane z namenom preusmerjanja tokov obiskovalcev stran od najobčutljivejših območij jezera. Del obiskovalcev pa cesti uporablja tudi z avtomobili.

Na območju se nahajajo naslednje vsebine ohranjanja narave:

Preglednica 1: Zavarovana območja

Ime zavarovanega območja	**Uradna objava**
Notranjski regijski park	Odlok o Notranjskem regijskem parku (*Uradni list RS, št. 75/02, 35/13*).

Preglednica 2: Posebna varstvena območja

Ime območja Natura 2000	**Ident. št.**	**Uradna objava**
SAC Notranjski trikotnik	SI3000232	Uredba o posebnih varstvenih območjih, območjih Natura 2000 (*Uradni list RS št. 49/04, popr.110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13, 39/13-OdlUS, 3/14, 21/16 in 47/18*).
SPA Cerkniško polje	SI5000015	

Preglednica 3: Naravne vrednote

Naravna vrednota	Ident. štev.	Uradna objava
Cerkniško polje	30	Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (*Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15, 7/19 in 53/23 ter sklep št. 35600-46/2017 z dne 16. 2. 2018 in 35600 10/2021-5 z dne 21.01.2021*).
Stržen	4493	Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (*Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15, 7/19 in 53/23 ter sklep št. 35600-46/2017 z dne 16. 2. 2018 in 35600 10/2021-5 z dne 21.01.2021*).

Preglednica 4: Ekološko pomembna območja

Ime EPO	Ident. št.	Uradna objava
Notranjski trikotnik	31300	Uredba o ekološko pomembnih območjih (*Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 99/13 in 47/18*).
Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri	80000	

Na območju NRP veljajo pravila ravnanja in varstveni režim, opredeljeni v že navedenem Odloku o Notranjskem regijskem parku. Na območju parka se vsi posegi in dejavnosti izvajajo na način, da se ohranjajo ožja zavarovana območja, biotska raznovrstnost in naravne vrednote, da se ne slabša naravnih danosti in naravnih značilnosti prostora, zaradi katerih je bilo območje zavarovano.

Vse številčnejši motorni promet na lokalni cesti št. 041031 (Dolenje Jezero – Laze) ter javni poti št. 542571 (Gorenje Jezero - Laze) vpliva neposredno (hrup) in posredno (generiranje obiskovanja) tudi na vseh 5 naravnih rezervatov na Cerkniškem jezeru (Odlok o Notranjskem regijskem parku, Uradni list RS, št. 75/02).
Naravni rezervati so območja izjemnega pomena za varstvo živalskih in rastlinskih vrst ter habitatnih tipov, na katerih so obiskovanje (hoja zunaj utrjenih in označenih poti) in različne dejavnosti (zračni promet, fotolov, kolesarstvo, gozdarstvo, taborjenje s kurjenjem ognja, kmetijstvo, ribolov) časovno in prostorsko prilagojene tako, da so motnje čim manjše.

Z vidika ohranjanja narave predmetni cesti predstavljata dejavnik degradacije ekosistemov, združb in habitatov prostoživečih vrst ter stanja populacij slednjih. Poznavanje stanja problematike sicer trenutno ne omogoča nedvoumnega ovrednotenja pritiska cest in njune uporabe na naravo, vendar je možno kot najverjetnejše neposredne vplive prepoznati naslednje:

- degradacija habitatov prostoživečih vrst,
- dokazano povečana smrtnost živali prostoživečih vrst,
- motnje zaradi svetlobnega onesnaževanja (motorna vozila),
- motnje zaradi hrupa,
- onesnaževanje s prašnimi delci, kemično onesnaževanje,
- povečanje tveganja za vnos in širjenje tujerodnih vrst,
- spremembe kakovosti krajine.

Na območju se pojavljajo ali je možnost pojavljanja naslednjih habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst, ki opredeljujejo navedeni posebni varstveni območji:

- ptice: sršenar (*Pernis apivorus*), gozdni jereb (*Bonasa bonasia*), mali skovik (*Glaucidium passerinum*), kozača (*Strix uralensis*), koconogi čuk (*Aegolius funereus*), pivka (*Picus canus*), črna žolna (*Dryocopus martius*).
- metulji: črtasti medvedek (*Callimorpha quadripunctaria*).
- hrošči: bukov kozliček (*Morimus funereus*).
- dvoživke: veliki pupek (*Triturus carnifex*), močeril (*Proteus anguinus*), hribski urh (*Bombina variegata)*.
- netopirji: širokouhi netopir (*Barbastella barbastellus*), dolgokrili netopir (*Miniopterus schreibersi*), dolgonogi netopir (*Myotis capaccinii),* veliki navadni netopir (*Myotis bechsteini*).
- sesalci: volk (*Canis lupus*), rjavi medved (*Ursus arctos*), navadni ris (*Lynx lynx*) in vidra (*Lutra lutra*).

1.1 Habitatni tipi

- HT-91K0 Ilirski bukovi gozdovi *(Fagus sylvatica (Aremonio-Fagion))*

- HT-8310 Jame, ki niso odprte za javnost.

1.2 Prostoživeče vrste

Med dvoživkami (*Amphibia*) je na obravnavanem območju potrjeno pogosto pojavljanje krastače (*Bufo bufo),* planinskega pupka (*Triturus alpestris*) in sekulje (*Rana temporaria*). Poleg izgube ali poslabšanja trenutne kakovosti njihovega življenjskega prostora predstavlja vse številčnejši motorni promet pomemben pritisk, ki neposredno negativno vpliva na stanje njihovih populacij. Ključni razlogi ogrožanja so:

- motnje v času razmnoževanja (v obdobju od 1.3. – 30.6.)
- motnje zaradi turizma ter turističnih, rekreacijskih in športnih dejavnosti
- motnje v nočnem času prehranjevanja
- vznemirjanje v zimskem času

1.3 Invazivne vrste

Neposredno ob omenjenih cestah so po podatkih NRP evidentirana rastišča nekaterih invazivnih tujerodnih prostoživečih rastlinskih vrst, kot na primer japonskega dresnika (*Fallopia japonica*), kanadske zlate rozge (*Solidago canadensis*) in enoletne suholetnice (*Erigeron anuus*). V zvezi z njimi obstaja resna nevarnost za njihovo nenadzorovano širjenje ob izvedbi morebitnih novih prostorskih posegov in ureditvah, še zlasti s premeščanjem gradbenega materiala na območjih znanih rastišč. Tujerodne vrste so prepoznane kot eden večjih pritiskov, saj lahko spreminjajo medvrstne odnose, razvrednotijo podobo krajine ali okrnijo rekreacijsko vrednost prostora.

2. Vplivi prometa na okolje

Hrup povzroča motnje pri živalih in stres. S prometom naraščajo tudi izpusti škodljivih plinov. Zaradi porasta motorističnega prometa (v primerjavi z avtomobilskim prometom) se

povečuje tudi koncentracija črnega ogljika, ker je pri motornih kolesih prisotno slabše (nepopolno) zgorevanje goriva in filtriranje izpušnih plinov.

Neurejene prometne razmere povzročajo dodatne pritiske na naravo v smislu parkiranja avtomobilov v naravnem okolju ali na mestih, ki so neprimerna (npr. travniki, mokrišča,…). Preobremenjenost in nevarnosti na cesti lahko vplivajo na obnašanje udeležencev v prometu in umikanje npr. peščev ali kolesarjev na druge poti, ki niso primerne (npr. v mirna območja). Odsotnost vzdržnega prometnega režima se izraža tudi z željo po vzpostavljanju alternativnih rešitev, npr. z vzporednimi kolesarskimi potmi in drugimi potmi, ki v prostor in naravno okolje prinašajo nove pritiske in ožajo življenjska okolja živalskim in rastlinskim vrstam.

Nenazadnje slabo urejene prometne razmere zmanjšujejo doživljajsko vrednost obiskovalcev regijskega parka. Pojavljajo se konflikti med različnimi tipi motoriziranih vozil (srečevanja, izogibališča), med pohodniki, kolesarji in lastniki zemljišč, nezadovoljstvo zaradi neurejenih mirujočih površin, prisotnosti hrupa.

2.1 Stanje prometa in izhodišča za umirjanje prometa

Za zagotovitev zmanjševanja vplivov prometa in prometne infrastrukture ter s tem ohranjanja ugodnega stanja prostoživečih vrst in habitatnih tipov je nujno potrebno začeti izvajati ukrepe na področju umirjanja prometa. Sezonsko obremenjenost cest št. 041031 (Dolenje Jezero – Laze) ter javne poti št. 542571 (Gorenje Jezero - Laze) z osebnimi motornimi vozili potrjujejo redna štetja NRP. Iz štetij prometa leta 2020 in 2021 izhaja, da sta cesti najbolj obremenjeni v poletnih mesecih, predvsem ob vikendih, pri čemer na gostoto prometa močno vplivajo vremenske razmere. Ob sončnih in suhih vikendih gostota prometa lahko doseže 150 vozil/dan v eno smer, kar je za tovrstno cesto št. 041031 na odseku od Centra za obiskovalce Cerkniško jezero do vasi Otok precej velika obremenitev. Večino vozil predstavljajo osebna motorna vozila.

3. Predlagan prometni režim

Glede na prisotnost in stanje kvalifikacijskih Natura 2000 vrst in habitatnih tipov na območju Cerkniškega jezera, glede na stanje prometa na predmetnih cestah ter na podlagi neposrednih in posrednih vplivov NRP ocenjuje, da je predvsem v poletnem času območje Cerkniškega jezera preobremenjeno, kvalifikacijske in druge prostoživeče vrste ter Natura 2000 habitatni tipi na območju pa ogroženi.

NRP meni, da se bo brez ukrepov za umiritev prometa na obeh cestah stanje omenjenih vrst in habitatnih tipov poslabšalo, zato v nadaljevanju podaja predlog prometnega režima.

Obvezne sestavine prometnega režima, nujno potrebne za ohranitev prostoživečih vrst in habitatnih tipov:

- Nadzorna točka ceste št. 041031 (Dolenje Jezero – Laze) na vstopu na zahodni del Cerkniškega jezera za ves motorni promet. Zapora ceste bi se prvo leto izvajala ob koncih tedna in za praznike, po treh letih od postavitve točke pa bi se zapora ceste izvajala skozi vse leto. Prometni režim s popolnim nadzorom ceste se začne izvajati potem, ko bodo v Cerknici in okolici urejena in ustrezno označena parkirišča za obiskovalce. **Mimo nadzorne točke pri Centru za obiskovalce Cerkniško jezero bodo lahko vozila le vozila z ustreznim dovoljenjem (našteta spodaj pri izjemah od omejitev).**
- Z namenom razbremenitve prometa z motornimi vozili na vzhodnem delu Cerkniškega jezera se na pobudo Agrarne vaške skupnosti Gorenje Jezero zgradi novo parkirišče na zemljišču parc. št. 783/20 KO 1633 Gorenje Jezero. Parkirišče bi bilo locirano na koncu vasi Gorenje Jezero v smeri proti vasi Dane.
- Na cesti št. 542571 (Gorenje Jezero - Laze) se z namenom prepovedi parkiranja pred opazovalnico Malenšče pri vodotoku Stržen, vzpostavi vrvna ograja.
- Omejitev maksimalne hitrosti vseh vrst vozil na obeh cestah in mostovih na 30 km/h.
- Prepoved parkiranja avtodomov, bivalnih vozil, počitniških prikolic in kombiniranih vozil prirejenih za kampiranje v nočnem času (med 23.00 in 7.00 uro) na vseh parkiriščih znotraj

območja Cerkniškega jezera. V ta namen je potrebno skladno z *Odlokom o parkiranju v Občini Cerknica* na fizičnih mestih dodati ustrezne označevalne table.

Izjeme od omejitev veljajo za:

- Dovolilnice za avtobuse in kombije, ki prevažajo osebe s posebnimi potrebami oz. gibalnimi omejitvami. Ti lahko v Centru za obiskovalce pridobijo pisno dovolilnico, ki jim omogoči prevoz oseb po Učni poti Drvošec do Pretržja.
- Lastnike, upravljavce ali najemnike objektov in zemljišč v regijskem parku za dostop do njihovih objektov in zemljišč.
- Prebivalci s stalnim ali začasnim bivališčem v naseljih Otok in Laze in njihove goste, za dostop do njihovih prebivališč.
- Turiste, ki so nastanjeni v naseljih Otok in Laze.
- Izvajanje upravnih nalog, pri inšpekcijskem nadzoru, delu preiskovalnih sodnikov in državnih tožilcev, izvajanju nalog upravljavca regijskega parka, strokovne organizacije, policije, gasilcev, vojske, gorske in jamarske reševalne službe, zaščite in reševanja, lovsko čuvajske in ribiško čuvajske službe, zdravstvene in veterinarske službe, kmetijsko-gozdarske službe, obvezne državne gospodarske službe urejanja voda, pomoči pri reševanju ob naravnih in drugih nesrečah ter gospodarskih prevozov.

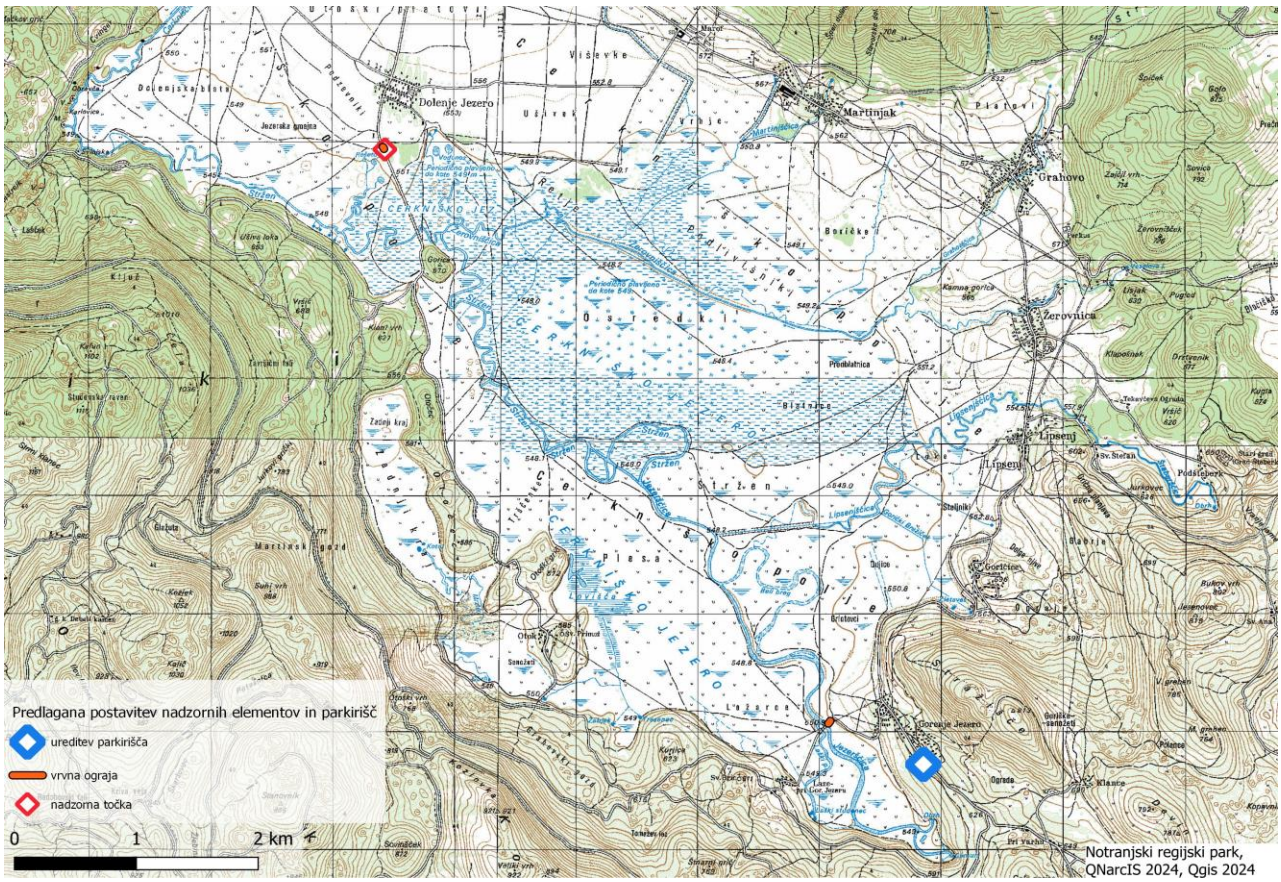
Dodatne sestavine prometnega režima, ki jih je potrebno urediti za potrebe delovanja prometnega režima in so predmet bodočega usklajevanja z lokalnimi deležniki:

- Uvedba obveščevalnega sistema o zasedenosti parkirišč in voznih redih javnega prevoza.
- Usmerjanje pohodništva in kolesarjenja. Pristopi se k javnemu ozaveščanju obiskovalcev o prometnem režimu prek različnih medijev, brošur, …
- Zagotovitev ustreznega nadzora nad izvajanjem režima.
- Cenovno politiko plačevanja parkirnin se oblikuje tako, da se neposredno spodbuja parkiranje izven Cerkniškega jezera, uporabo javnega prevoza, pohodništvo in kolesarjenje.
- Za parkiranje na uradnih parkiriščih pred vstopom na Cerkniško jezero se predlaga uvedbo letnih subvencioniranih parkirnih kart za lokalno skupnost.

3.1 Upravljanje cest

Medsebojna razmerja med lastnikom ceste, njenim upravljavcem in upravljavcem/izvajalcem prometnega režima se uredijo skladno z dogovorom in zakonodajo. Cestnine, parkirnine ali druge pristojbine, ki bodo pridobljene na podlagi prometnega režima, so lastni prihodek upravljavcev cest in lastnikov parkirišč skladno s predpisi. Pridobljena sredstva se morajo porabiti namensko, pri čemer se prednostno namenijo za zagotavljanje regijskemu parku ustreznega prometnega režima, vzdrževanje cest in parkirišč ter za izgradnjo parkovne infrastrukture skladno z načrtom upravljanja.

Ob sprejetju zgoraj predlaganega prometnega režima, je sprejemljivo tudi urejanje in utrjevanje cestišča na podlagi dokumenta *Strokovno mnenje glede ureditve ceste na Cerkniškem jezeru na relaciji Center za obiskovalce–Otok,* izdano s strani NRP v februarju 2025. V primeru tlakovanja ceste št. 041031 (Dolenje Jezero – Laze) brez omejevanja dostopa bi se lahko pretok prometa povečal do te mere, da bi to onemogočilo in celo ogrozilo nekatere naravne procese ter trajno uničilo predele zahodnega dela Cerkniškega jezera.

Slika 1: Zemljevid predlagane umestitve nadzornih elementov in parkirišč na Cerkniškem jezeru

4. Monitoring

Za potrebe preverjanja učinkov prometnega režima in morebitnega dodatnega prilagajanja režima glede na stanje, je potrebno vzpostaviti ustrezen monitoring prometa in stanja prostoživečih vrst in habitatnih tipov ter ostalih sestavin narave na območju Cerkniškega jezera, pri čemer se:

- Vzpostavi okoljski monitoring – štetje prometne obremenjenosti ceste in vpliva ceste na okolico (nosilec: NRP).
- Redno preverja stanje kvalifikacijskih in drugih varstveno pomembnih habitatnih tipov na vplivnem območju (nosilec: NRP).

- Izvaja redno spremljanje razširjenosti tujerodnih prostoživečih rastlinskih vrst in izvajanje rednega odstranjevanja na evidentiranih lokacijah (nosilec: NRP).

5. Zaključek

Ureditev motornega prometa na Cerkniškem jezeru je ključna za dolgoročno izboljšanje varovanja narave na tem območju. S tem bo omogočena vzpostavitev edinstvenega prostora tudi za naravi prijazno obiskovanje. Presihajoče jezero je namreč edinstven naravni pojav v svetovnem merilu in kot tako v ponos domačinom in tudi širše. Menimo, da je ob vključevanju vseh deležnikov in ustrezni komunikaciji, problematiko vse številčnejšega motornega prometa na Cerkniškem jezeru mogoče urediti.